

De ondergang van “*De dappere patriot*”

Een ramp voor Scheveningen

Anderhalve eeuw geleden nam het 's Gravenhaagsche bankiershuis Jacques Bergeon & Co het initiatief tot de oprichting van een “*Vaderlandslievende Kaap reederij*”.

De aanleiding daartoe was de volgende : Het jaar tevoren was de Vierde Engelsche oorlog uitgebroken. Het is algemeen bekend , dat deze oorlog groote schade aan onze koopvaardijvloot toebracht.

De marine van de Republiek was op verre na niet opgewassen tegen die van Engeland. In deze omstandigheden was er alle reden voor particulieren om als van ouds zich voor de kaapvaart te interesseren. Zoo ook lag het op de weg der Overheid om het particulier initiatief in dezen te steunen, wat de Staten Generaal dan ook deden, oa. bij hun plakkaat van 12 januari 1781. *De Haagsche kaaprederij*, waarvan de hoofden van genoemd bankiershuis als “directeuren en medegeïnteresseerden” optraden, was reeds kort na haar oprichting in staat een kaperschip uit te rusten, dat den naam kreeg “*De Dappere Patriot*” en dat in volkomen order “*geëquipeerd en geërmeerd*” geacht mocht worden

Dit schip was bemand met 54 koppen waarvan 47 Nederlanders. Onder de laatsten bevonden zich 17 volwassen Scheveningers en 3 Scheveningse jongens. Het was bewapend met 14 vier-ponders en enige draaibassen.

Tot gezagvoerder werd aangesteld *de Scheveninger Daniël Verbaan*. Wanneer Verbaan voldaan heeft aan de eischen, die in de statuten der vereniging aan de commandant van het kaperschip gesteld werden, dan is hij wel voor zijn taak berekend geweest.

Volgens de statuten toch moest zulk een gezagvoerder zijn : “*een Wakkerste, Beroemde, Bekwame, Standvastige, Kloekmoedige en Onverschokkene gedetermineerde zee- en oorlogskundige, vorsigtige Oorlogsbevelhebber en Kapitein, die de zee met goede renommée en getuygenisse minstens 10 à 20 jaaren bebouwt en ondervonden had*”.

20 juli stak *De Dappere Patriot* uit *Texel* in zee. Spoedig bleek, dat het schip enigszins te zwaar getuigd was. Daarom liep Verbaan de Maas binnen om te *Vlaarding*en zijn tuigage te laten verbeteren.

Verbaan heeft van deze gelegenheid even gebruik gemaakt om even naar *Scheveningen* over te *wippen*, teneinde daar te trouwen. Op Zondag 12 augustus werd zijn huwelijk met *Grietje Duivenbode* in de kerk te Scheveningen gesloten.

Reeds in de namiddag van de volgende dag stak Verbaan van voor Den Briel opnieuw in zee. Het doel van zijn reis was een kruistocht langs de Engelsche en Schotsche kusten .

In den vroegen morgen van den 14en augustus ontmoette *De Dappere Patriot* op xxxxxx ten Zuid-Oosten van *Texel* het Engelsche oorlogsfregat *The Cameleon*, dat onder bevel stond van *kapitein Drury*. Dit fregat telde xx koppen en als bewapening 14 xxxxx caronnades was kort te voren xxxxxxzeild om , ingevolge de order van *admiraal Drake* te kruisen tusschen *de Galloper, Middelburg en de Bree-veertien*.

(note red.: bij xxxxx is de oorspronkelijke tekst helaas weggefallen .)

Omstreeks negen uur in den morgen waren de schepen elkander zóó dicht genaderd , dat “*men een beschuit van het eene schip op het andere kon smijten*”.

De Engelsche kapitein eischte, dat de Hollander de vlag zou strijken, maar als eenig antwoord gaf Verbaan hem de volle laag.

“ ... en daarop volgde, zonder eenige stilstand, het hevigste en hardnekkigste gevegt, dat men ooit zoo digte bij van eenig Hollandsche particuliere Kaper gezien heeft ,zoo danig dat deze twee Schepen met elkander vogten Raa aan Raa tot half tien uren, als wanneer **De Dappere Patriot** op een geweldige en deplorabele wijze in de lucht vloog met zijn heele moedige doch allerbeklagenwaardige Equipage van 54 menschen ... “.

Wat er op dat hachelijk oogenblik aan boord van het Hollandsche kaperschip gebeurd is ; of hier onvoorzichtigheid of een noodlottig toeval in het spel is geweest, dan wel of Verbaan zijn schip in de lucht heeft laten vliegen is nooit bekend geworden. Alle opvarenden toch vonden onmiddellijk de dood. Volgens de rapporten van **The Cameleon** was de uitwerking van explosie ontzettend.

In een verslag dat het bankiershuis **Bergeon en Co.** Aan de Staten –Generaal zond, leest men dat **De Dappere Patriot** in volle vlam op het Engelsche schip vloog en dit op een “**terrible** “ wijze beschadigde. Een groot deel van het want verbrandde, masten, zeilen en het dek van **The Cameleon** waren als bezaaid met de bloedige resten van de ongelukkigen. Het Engelsche schip, welks bemanning ook ernstig geleden had – men leest van 40 à 50 dooden en gekwetsten – bereikte met groote moeite de Schotse haven **Shields**.

De ramp van De Dappere Patriot maakte diepen indruk in de Republiek, in het bijzonder te Scheveningen, waar men zooveel jonge levens betreurde. De lijst van slachtoffers vermeldt echt Scheveningse namen, als **Verbaan, Taal, Blok, De Ruijter, De Bruijn, Ijsspelder**. **In totaal bleven er 19 weduwen en 54 weezen achter.**

In een request aan de Staten-Generaal vroegen de bankiers **Jacques Bergeon en Co.** steun voor deze nabestaanden, alsmede een vergoeding voor de schade, die de kaapvaartrederij door het verlies van haar schip, waaraan in totaal **f 42.300,-** besteed was, geleden had.

De Staten bepaalden zich tot het geven aan een schadeloosstelling aan de nagelaten betrekkingen.

In het voorjaar van 1782 werd te Scheveningen een zoontje van Daniel Verbaan geboren. Door dit posthume kind is de kaper-kapitein de stamvader van , zoo niet alle, dan toch de meeste dragers van den naam Verbaan, die te Scheveningen wonen.

w.g. J.J.Moerman

(opmerking : bovenstaand krantenartikel is deels nog in de oude spellinggesteld ;
de naam van de krant is mij niet bekend maar zal vermoedelijk
De Nieuwe Haagsche of De Haagsche Courant geweest zijn)

D.Verbaan, december 2008

+++++

Het springen van den Hollandsche Haagsche Kaaper den Dappere Patriot welke op een Roemwaardige wijze vegtenderhand is opgevlogen met zijn gehele moedige equipage op Dinsdagmorgen den 14 e. Augustus 1781 .

Opgedragen aan den Weled. Heeren Mr Jaques Bergeon Banquier en Advocaat in 's-Hage en aan alle (*onleesbaar*) Nederlandsche Geëerde Patriotten.

Door haar Weled. Onderdanige Dienaar . Dr de Jong.